

Prachatai

ป่วย อังภากรณ์ กับความเป็นสถาบันทางสังคม

Sun, 2015-02-22 13:59

สามชาย ศรีสันต์

จากกรณีที่มีกลุ่มบัณฑิตอาสาสมัคร ออกมาคัดค้านการเชิญรองนายกรัฐมนตรี ในรัฐบาลทหาร และสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติกวีศรีรัตนโกสินทร์ มาร่วมงานสืบสานปณิธานป่วย อังภากรณ์ ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2558 ที่จะมีหลายฝ่ายออกมาสนับสนุนการคัดค้านดังกล่าว เฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ใจ อังภากรณ์ ลูกชายอาจารย์ป่วย

โดยส่วนตัวผมไม่มีปัญหาเลยกับการที่ใครจะมาพูดถึงอาจารย์ป่วย เพราะการที่จะส่งชื่ออาจารย์ให้องค์การยูเนสโกประกาศให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก ในวาระครบ 100 ปี ชาตกาล ในปี 2559 หมายถึงว่าอาจารย์เป็นบุคคลสาธารณะที่สามารถจะกล่าวถึงได้ และใครๆ ก็ควรจะมียุติธรรมได้กล่าวถึงอาจารย์ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี และบัณฑิตอาสาสมัครเองก็ไม่ควรจะผูกขาดที่จะพูดถึงอาจารย์ไว้แต่เพียงกลุ่มเดียวโดยห้ามไม่ให้ผู้อื่นได้พูด

แต่การที่สังคมไทยพยายามทำให้อาจารย์ป่วยเป็นสถาบัน ดังจะเห็นว่ามีการจัดตั้งสถาบันป่วย อังภากรณ์ มีการมอบรางวัลป่วย อังภากรณ์ ให้กับนักเศรษฐศาสตร์ที่มีผลงานรับใช้สังคม และสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร ซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งในหลายองค์กรที่อาจารย์ป่วยตั้งขึ้น กำลังจะเปลี่ยนชื่อเป็น วิทยาลัยป่วย อังภากรณ์ โดยอ้างถึงคุณงามความดี ปณิธานของอาจารย์ ที่จะถูกนำมาสืบสาน เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบในการดำเนินการ

เพราะการทำให้ตัวบุคคลเป็นสถาบันเป็นเรื่องสำคัญมาก สถาบันไม่เพียงต้องมีความยั่งยืนมั่นคงในการทำหน้าที่ตอบสนองต่อสังคมโดยรวม แต่ยังหมายถึงการผลิต สืบทอด "ความเป็นป่วย" อุดมการณ์ของป่วย ส่งต่อไปยังคนรุ่นหลังด้วย

เมื่อจะยกอุดมการณ์ให้เป็นสถาบันทางสังคม อุดมการณ์ดังกล่าวจึงจำเป็นต้องช่วยกันผลิตสร้างขึ้นให้กับอาจารย์ เพราะอาจารย์เองไม่ได้มีโอกาสมากกล่าวถึงตนเองได้อีกต่อไป ยิ่งต้องการจะให้บุคคลสำคัญของโลก ก็ยิ่งจะต้องสร้างความเป็นป่วย ให้เป็นที่ยอมรับสอดคล้องกับค่านิยมหลักที่เป็นสากล

ดังนั้นการจะสร้างอุดมการณ์ของ "ป่วย" ให้เป็นสถาบันจึงต้องมีความระมัดระวัง และไตร่ตรองอย่างรอบคอบที่จะไม่ทำให้สิ่งที่อาจารย์สั่งสม และแสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ต้องแปดเปื้อน ยิ่งการอ้างอุดมการณ์ของป่วยเพื่อให้สอดคล้องกับหลักคิด และวิถีปฏิบัติของตนเอง ยิ่งนับเป็นเรื่องเสื่อมเสีย และไม่เป็นที่ยอมรับอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องไปแล้ว

การคัดค้านของกลุ่มบัณฑิตอาสาสมัครปกป้องประชาธิปไตย จึงทำให้องค์กรที่จะตั้งขึ้นตามเจตนารมณ์ของอาจารย์ป่วยทั้งหลาย จะต้องหันมาพิจารณาเรื่องนี้อย่างจริงจัง การเชิญตัวบุคคลมาพูดถึงปณิธานของ "ป่วย" จะต้องเลือกบุคคลผู้มีวัตรปฏิบัติอันเป็นที่ประจักษ์ชัดว่า สามารถจะเป็นตัวแทนกล่าวถึงอุดมการณ์ของป่วยได้อย่างไม่มีข้อกังขา หรือข้อครหาจากสังคม เพราะบุคคลผู้นั้นเสมือนเป็นตัวแทน คือเป็นผู้ที่มาพูดแทน

หากบุคคลที่มาพูดแทนอาจารย์ ถูกตั้งคำถาม และเคลือบแคลงจากสังคมแล้ว สถาบันปวช.ที่จะตั้งขึ้นมาโดย อาศัยอุดมการณ์ของปวช. ก็จะไม่มีความหมายใดๆ เพราะจะถูกกล่าวหาได้ว่าเป็นสถาบันที่แสวงหาผลประโยชน์จากชื่อเสียง คุณงามความดีของอาจารย์ มาสวมอ้างอาศัยเอาว่าเคยมีส่วนเกี่ยวข้องกับเพื่อยกสถานะของตนเองขึ้นมาเท่านั้น ทั้งยังเป็นการไม่ให้เกิดกรณีบุคคลที่ได้เสียชีวิตไปแล้วที่ไม่มีโอกาสโต้แย้งใดๆ

อาจารย์ปวช. เมื่อตอนมีชีวิตเป็นอย่างไรจึงไม่สำคัญเท่ากับ การผลิตสร้างให้ปวช.เป็นอย่างไรเมื่อปวช.ได้เสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งต้องกระทำด้วยความเคารพ และแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในสิ่งที่อาจารย์ได้ทำมาด้วยความหนักแน่น มั่นคง เป็นที่ยอมรับนับถือต่อสังคมไทยและสังคมโลก มิใช่สุดแท้แต่ว่าใครจะตีความให้ อาจารย์เป็นแบบใดก็ได้ คนที่จะมาพูดแทนอาจารย์ไม่จำเป็นต้องเป็นญาติ เป็นผู้เกี่ยวข้อง แต่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่ยึดมั่นและสมานานในอุดมการณ์ของ "ปวช." โดยไม่มีข้อกังขาสงสัยจากสังคม เพราะสิ่งที่กำลังทำอยู่คือการทำให้ปวช.เป็นสถาบันที่ยิ่งใหญ่กว่าเพียงแค่ตัวบุคคล ...

ในฐานะหน่วยงานของรัฐ สำนักบัณฑิตอาสาสมัครมีทางเลือกน้อยเต็มที ความเห็นของผมทางออกของกรณีนี้น่าจะมีอยู่ 2 กรณีคือ สำนักบัณฑิตอาสาสมัครเปลี่ยนหัวข้อให้ผู้ที่ถูกเชิญมาพูดถึงอาจารย์ในฐานะบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ฐานะตัวแทนอุดมการณ์ของอาจารย์ปวช. เพราะใครๆ ก็สมควรจะสามารถพูดถึงอาจารย์ได้ สำคัญว่าพูดในสถานะใด บัณฑิตอาสาสมัครไม่ควรผูกขาดอาจารย์ไว้แต่เพียงกลุ่มเดียว หรืออีกทางเลือกก็คือผู้ที่ได้รับเชิญมาพูดแทนอาจารย์ถอนตัวออกไป

สามชาย ศรีสันต์
บัณฑิตอาสาสมัคร รุ่นที่ 24